

Chrom šestimocný

CAS No. 18540-29-9

Charakteristika

Šestimocný chrom je v zásadě produkován průmyslovými procesy. Ve velkém množství se vyskytuje v prachových částicích uvolňovaných při spalování fosilních paliv. Dalšími zdroji jsou cementárny, spalovny odpadů, spalování uhlí a ropy, výfukové plyny z automobilů s katalyzátorem, emise z klimatizačních chladících věží používajících sloučeniny chrom jako inhibitory koroze, ze svařování nerez oceli a chemická výroba.

Šestimocný chrom reaguje v atmosféře s prachovými částicemi či jinými sloučeninami, a přitom se mění na třímocný chrom. Jak šesti, tak třímocný chrom se z atmosféry dostává spadem nebo vymýváním srážkami. Poločas života v atmosféře závisí na velikosti částic a hustotě, čím menší částice chromu, tím déle setrvávají v atmosféře.

Toxicita chrómu se váže především na šestimocnou formu, zatímco trojmocný chrom je považován za bezpečnou formu. Šestimocná forma je rozpustnější než trojmocná, a především díky schopnosti procházet buněčnými membránami je výrazně toxičtější. Dostupné údaje o inhalační expozici lidí a zvířat sloučeninám chrómu (Cr^{VI}) naznačují, že rozpuštěné sloučeniny chrómu (Cr^{VI}) (aerosoly a mlhy) a částicové sloučeniny chrómu (Cr^{VI}) mají různé toxické respirační účinky (ATSDR 2012). Podstatou toxicity sloučenin Cr^{VI} je s nejvyšší pravděpodobností vznik oxidativního poškození DNA. Toxické působení chromu na živé organismy se může projevat změnami na kůži, mukózních membránách, respiračním traktu, gastrointestinálním traktu, ledvinách, játrech, reprodukčním systémem a hematopoetickým systémem. Dlouhodobá expozice vede k rozvoji nádorů plic a horních cest dýchacích. Cr^{VI} je agenturou IARC klasifikován jako lidský karcinogen (skupina 1).

Referenční koncentrace

$2,5 \times 10^{-5} \mu\text{g}/\text{m}^3$ za rok (pro karcinogenní účinky)

WHO ve Směrnici pro kvalitu ovzduší AQG (2000) a International Programme on Chemical Safety IPCS pod hlavičkou WHO (ICPS 2013) uvádějí celoživotní kumulativní riziko vzniku rakoviny plic při expozici $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ hexavalentnímu chrómu 4×10^{-2} a riziko při celoživotní expozici 1:10 000, 1:100 000 a 1:1 000 000 odpovídající $2,5 \text{ ng}/\text{m}^3$, $0,25 \text{ ng}/\text{m}^3$ a $0,025 \text{ ng}/\text{m}^3$.

IRIS US EPA uvádí jednotkové inhalační riziko $1,2 \times 10^{-2}$ na $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$, pro výši rizika 1×10^{-6} odpovídající koncentraci $8 \times 10^{-5} \mu\text{g}/\text{m}^3$.

ATSDR (2012) uvádí inhalační maximální rizikové hodnoty MRL:

- $5 \times 10^{-3} \mu\text{g}/\text{m}^3$ byla odvozena pro střednědobou expozici (15–364 dní) pro aerosoly a mlhy rozpuštěného chrómu Cr^{VI} .
- $3 \times 10^{-1} \mu\text{g}/\text{m}^3$ byla odvozena pro střednědobou expozici (15–364 dní) pro částicové sloučeniny chromu Cr^{VI} .

- $5 \times 10^{-3} \text{ } \mu\text{g}/\text{m}^3$ pro dlouhodobou chronickou expozici (1 rok a výše) pro aerosoly a mlhy rozpuštěného šestimocného chrómu

Reference:

1. World Health Organization. Regional Office for Europe. (2000). Air quality guidelines for Europe, 2nd ed.. World Health Organization. Regional Office for Europe.
<https://apps.who.int/iris/handle/10665/107335>
2. INTERNATIONAL PROGRAMME ON CHEMICAL SAFETY. Concise International Chemical Assessment Document 78. INORGANIC CHROMIUM(VI) COMPOUNDS. WHO 2013.
https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/90560/9789241530781_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Agency for Toxic Substances and Disease Registry (ATSDR). 2012. Toxicological profile for chromium. U.S. DEPARTMENT OF HEALTH AND HUMAN SERVICES, Public Health Service.
<https://www.atsdr.cdc.gov/toxprofiles/tp7.pdf>
4. U.S. Environmental Protection Agency. Integrated Risk Information System (IRIS) Chemical Assessment Summary U.S. Environmental Protection Agency National Center for Environmental Assessment Chromium VI.
https://cfpub.epa.gov/ncea/iris/iris_documents/documents/subst/0144_summary.pdf

Zpracováno: duben 2019

